

У организацији Српске либералне странке, Напредног клуба и Нове српске политичке мисли, на Теразијама је 27. фебруара одржана трибина посвећена светској економској кризи, димензијама њене претње по привреду Србије, као и евентуалним мерама којим би се њен утицај могао ограничити. Излагачи су углавном били стручњаци из области економије, мада су се могли чути погледи „са стране“, што дискусију и размену идеја није учинило ништа мање стручном, нити мање занимљивом.

У духу пословичне српске склоности да нашироко разматрамо догађаје који су већ свршени и падају ван домашаја и утицаја нашег друштва, добар део већине излагања посвећен је изворима и узроцима актуелне глобалне кризе, чије је корене мр Добривоје Катунца видео већ у години '88-ој и позним фазама транзиције „Реган-Тачер типа“ у западним земљама, док је академик Коста Чавошки скренуо пажњу да је на веома сличан начин стамбена криза 1906. године (током које су црнци населили Харлем) била својеврсни прелудиј у Велику депресију. Такође је било речи о кредитним, хипотекарним и монетарним механизмима који су довели до обезвређивања хартија од вредности пре свега у САД, а затим и „остатку света“, на основу закона спојених судова, појачаног економском глобализацијом која је токове капитала изместила на наднационални, мултикорпорацијски ниво.

Иако је српској јавности заиста потребно добро упознавање са узроцима и размерама глобалне кризе, на трибини је, природно, далеко највише времена и пажње потрошено на данашњи положај привреде у Србији. При томе није било сагласја о томе колики удео у нашим дневним проблемима може бити приписан утицају кризе (пад непосредних страних улагања, пад извоза, пад ликвидности крупних банака на које су ослањају финансијске институције у земљи), а колико некомпетентности власти у Србији да се за наступање кризе припреме, да њене последице предвиде, као и уопште да економију Србије учине колико-толико самодостатном и аутономном.

У том смислу, нарочито су суморни били закључци проф. Млађана Ковачевића и др Саше Ђоговића, који су настојали детаљно и аргументовано изложити сву озбиљност ситуације у коју је запала српска економија. Проф. Ковачевић је образложио свој став да Србији у најближе време прети криза ликвидности, будући да су се исцрпла сва средства којима се до сада попуњавао буџетски дефицит, док криза знатно отежава евентуални прилив додатних средстава из иностранства. Он је такође истакао да је

Пише: Никола Танасић
понедељак, 02 март 2009 13:57

непромишљено располагање средствима у земљи довело до стања у коме 70% српске привреде отпада на услуге, што је неодрживо у ситуацији пада вредности новца и слабљења стандарда грађана, која неминовно мора наступити. Саша Ђоговић се на ове процене надовезао још оштрије, тврдећи да се деловање, поготово актуелних, власти и економских институција у земљи може описати као аутизам

и ароганција

– односно потпуни недостатак свести о глобалним процесима који утичу на привредну ситуацију у земљи и необјашњиво самопоуздање у властиту способност да се изађе на крај са проблемима који муче далеко богатије и стабилније државе. На ово су други учесници додавали конкретне проблеме попут спољнотрговинског дефицита, неповољне атмосфере за улагања, непостојања адекватне комуникационе инфраструктуре и поготово технолошке заосталости и неконкурентности оно мало домаће производње што је у Србији остало.

Колико год се сви мање-више слагали око тога да се држава тренутно налази у веома незавидном положају, оцене могућности превазилажења набројаних проблема поготово су одступале једна од друге. До изражаја су дошле управо разлике у ставовима о изворима глобалне кризе, коју су једни видели као кризу пројекта либералног капитализма и сигуран знак за повратак на сцену различитих облика економског етатизма или национализма, док су је други доживљавали као пуко „трокирање“ иначе добро подмазана глобалне машинерије. У одбрани овог другог становишта нарочито се истакао бивши Министар економских веза са иностранством, Милан Париводић, који је истакао да је капиталистичка привреда небројено пута имала унутрашње кризе, које би сваки пут успевала да преброди, између осталог управо због нарочитих потенцијала своје глобално-либералне варијанте. Проф. Париводић је уједно показао и највећу дозу оптимизма везано за перспективе српске економије, истакавши да, у поређењу са депресијом из деведесетих и НАТО бомбардовањем, светска економска криза за Србију представља „најобичнији назеб“. Он је додао да је „компаративна предност“ Србије у односу на друге земље њена релативно мала задуженост од свега тридесетак одсто бруто националног производа, која омогућује даље задуживање. Према његовој оцени, Србија ће из кризе изаћи задужена за 100% б.н.п, али ће тада поседовати здраву економију која ће дугове моћи да финансира.

Уопште узев, на трибини је дошло до занимљиве полемике између „старе“ и „нове школе“ српских либерала, из које су присутни посетиоци могли значајно да прошире своје познавање економских проблема у Србији, као и да сазнају неке чињенице везане за глобалну кризу о којим нема довољно речи у домаћим медијима. Осећао се, међутим, недостатак, како заступника актуелне економске политике чији су потези углавном били критиковани, тако и припадника одређених левичарских и уопште антикапиталистички оријентисаних струја мишљења, чије би присуство трибину додатно обогатило. Овако, и без њих, могли смо сазнати да је претња глобалне кризе

Српска економија у кризи: назеб или ароганција владајуће елите?

Пише: Никола Танасић
понедељак, 02 март 2009 13:57

по Србију далеко већа него што се најављује, као што су неуспеси српске економске политике далеко мање последица кризе него што би припадници власти то хтели да признају. Истовремено, скоро да је општа сагласност постигнута око чињенице да је Србији хитно потребна национална економска стратегија која неће бити ствар једног идеолошког или партијског табора, већ ће омогућити друштву и држави да се заштите и развијају без обзира на политичке турбуленције.

(На трибини су говорили др Милан Париводић, др Млађан Ковачевић, мр Ђорђе Вукадиновић, академик Коста Чавошки, мр Добривоје Катунцац, мр Горан Николић, Саша Ђоговић, мр Коста Бањац, професор Милован Јеремић и др Чедомир Антић)